

ΑΠΟΛΛΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΕΤΟΣ Η'.
ΑΡΙΘ. 90

Ἐν Πειραιεῖ Ἰούνιος
1892

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΚΡΕΜΟΥ

Ν Α Ε Ο Σ

(Συνέχεια τοῦ προηγουμένου φυλλαδίου).

Οἰκόσημα, νομισματόσημα καὶ ἱστορία τῆς Νάξου.

Ἡ Νάξος εἶχε μίαν κεφαλὴν μὲ ἓνα κυρτὸν κέρατον ἐ-
στεμμένον μὲ μίαν δάφνην ἐντυπωμένην ἐπάνω εἰς τὰ νο-
σίματα. Ὁ Δακτύλιος εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς Ἀσπρῆς θα-

λάσσης πιστεύει ὅτι αὐτὴ ἡ κεφαλὴ παριστάνει τὸν Δία.
Παρατήρησε Γροσσὸν Ἀρχαιοφίλον τῆς Μασσαλίας εἰς τύ-
πον. Εἶναι ἓνα νόμισμα τοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου· εἰς τὸ ἓν
μέρος αὐτοῦ παριστάνεται ὁ Βάκχος φέρων εἰς τὴν δεξιὰν
χεῖρα ἓν ποτήριον, εἰς δὲ τὴν ἀριστεράν τὸν θύρσον μὲ τὴν
λέξιν *Ναξίων* (Δάγγε). Ἀφοῦ οἱ Ἕλληνες ἔκαμον ἓνα ἀξιό-
λογον σῶμα, αἰνῆσαι τοῦ Διγαίου καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ Νάξος
ἦτο ἐξηρητημένη ἀπ' αὐτὸ καὶ ὠμιλοῦσε ἑλληνικὰ καὶ
ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ἀττικὴν διάλεκτον, ἐπειδὴ
καὶ εἶχον μίαν ἀποικίαν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας· ὅμως αὐτὴ ἡ
διάλεκτος ἀπερνῶντας εἰς τὴν Ἰωνίαν καὶ εἰς διαφόρους
νήσους ἀλλάττει εἰς αὐτὰ τὰ μέρη καὶ δὲν ἀκολουθοῦσιν
ὅλην τὴν τάξιν αὐτῆς τῆς ἀττικῆς διαλέκτου, ἦτοι φαί-

νεται ότι ὠμιλοῦσαν εἰς τὴν Νάξον τὴν Ἀττικὴν καθὼς ὁ Ἱπποκράτης εἰς τὴν Κῶ καὶ ὁ Ἡρόδοτος εἰς τὴν Ἰωνίαν.

Ἀνδρῆκος ἱστορικός τῆς Νάξου ἑλληνικός συγγραφεὺς ἔγραψε περὶ Νάξου, δηλαδὴ τὴν ἱστορίαν τῶν κατοίκων τῆς Νάξου.

Ὁ Παρθένιος τὸν ἀναφέρει (κεφ. 9, 19) καὶ ὁ Ἀθήναιος (κ. 3, 78) καὶ ὁ Βόσσιος περὶ Ἑλληνικῶν ἱστορικῶν. Ὁ Ἐρατοσθένης ὁμιλεῖ περὶ τούτων εἰς τὸ βιβλίον του Καταστερισμοί· αὐτοὶ οἱ δύο συγγραφεῖς ἐχάθησαν. Ὁ πατέρας Ροβέρτος Σωσιέ (Sauger) τάγματος τῶν Ἰησοῦιτῶν ἀποστολικὸς ἡγούμενος τοῦ ἐν Νάξου μοναστηρίου ἔγραψεν ὁμοίως αὐτὴν τὴν ἱστορίαν προαναφερομένην ἀπὸ τὸν κ. Τουρνεφόρτ· αὐτὴ ὑπάρχει μέχρι τῆς σήμερον, ὅμως πρέπει μὲ μεγάλον ἀγῶνα διὰ νὰ τὴν ἀποκτήσῃ τις.

Περιδότητοι ἄνδρες τῆς Νάξου.

Ὁ Δημόκριτος χωρὶς νὰ ἦτο ἐξουσιαστὴς τῆς Νάξου, ἀλλὰ μόνον, ἐπειδὴ εἶχε τὴν πλέον μεγαλειτέραν ὑπόληψιν, στέλνει τέσσαρας τριήρεις εἰς τὸν ἑλληνικὸν στόλον, ὁ ὁποῖος ἐναυμάχησε κατὰ τοῦ περσικοῦ εἰς τὴν νῆσον Σαλαμίνα.

Ὁ Βύζης ἢ Βύζας ἠκολούθησε τὸν Δημόκριτον ὡς ἀρχηγὸς τῶν Ναξίων χωρὶς τίτλον· ἐφεύρηκε τὴν μηχανὴν ὅπου νὰ πριονίσῃ τὰ μάρμαρα καὶ νὰ κάμῃ ἐξ αὐτοῦ κεραμίδια καὶ πλάκας διὰ νὰ σκεπάζουν τοὺς ναοὺς καὶ διαφόρους ἄλλας λαμπρὰς οἰκοδομὰς· ἐζούσεν πρὸ τῆς 65 Ὀλυμπιάδος.

Ὁ Κρίτων ὁ Νάξιος ἦτο μαθηματικός· ὁ Σουΐδας τὸ ἀναφέρει.

Ὁ Λεωνίδαῖος ἦτο Νάξιος· ἔλαβε τὸ βραβεῖον εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας· ἐτιμήθη μὲ ἕνα χαλκοῦν ἀγαλμα μὲ ἕξοδα τῶν Ψωφιδίων, ἐνὸς λαοῦ τῆς Ἀρκαδίας. ὁ Πausανίας ἀναφέρει τοῦτο ἐν Ἠλιακοῖς (6, 16, 5) χωρὶς νὰ ἀναφέρῃ τὴν Ὀλυμπιάδα.

Ὁ Μορέριος ὁμιλεῖ διὰ ἕνα παλαιὸν Ἑλληνα συγγραφέα ὀνόματι *Εὐθύμον Νάξιον*, ὅμως δὲν λέγει ἂν τις πρέπει νὰ ἐννοήσῃ ἐπὶ τὸ ὄνομα Νάξου τὴν νῆσον τὴν εὐρισκομένην εἰς τὰς Κυκλάδας ἢ τὴν πόλιν τῆς Ἰταλίας Νάξου.

Εἰς αὐτὰ τὰ ὀλίγα περίφημα ἄτομα εἰμποροῦμεν νὰ προσθέσωμεν τοὺς Δυτικοὺς ἀρχιεπισκόπους, οἱ ὅποιοι μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ρόδου παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν, ἐκηρύχθησαν μητροπολίται τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ὡς καθὼς προλαβόντως ἦτον οἱ ἀρχιεπίσκοποι τῆς Ρόδου, διότι δὲν εὐρίσκω καμμίαν εἰδησιν περὶ πρωτητερινῶν Δυτικῶν ἀρχιεπισκόπων, οἱ ὅποιοι ἐγκαταστάθησαν ἐκεῖ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 15 αἰῶνος. Ἡ Ρόδος ἐκυριεύθη ἀπὸ τὸν Σολιμὰν εἰς τὰ 1520. Ὁ πρῶτος Δυτικὸς ἀρχιεπίσκοπος ἦτο· 1 Ἰάκωβος Κόππος. 2 Ἰώσηπος Μονταράνος τοῦ τάγματος Κονβεντουάλων. 3 Σεβαστιανὸς Λεκαβέλας ἐκ τῆς Χίου καὶ τοῦ

τάγματος τοῦ ἁγίου Δομινίκου παρευρεθεῖς μὲ τιμὴν καὶ ὑπόληψιν εἰς τὴν σύνοδον τοῦ Τριδέντου. 4 Ἀντώνιος Ἰουστινιανὸς ἐκ τῆς Χίου καὶ ἐκ τοῦ ἰδίου τάγματος. 5 Φραγκίσκος Λισάνις· παρευρέθη καὶ αὐτὸς ὁμοίως εἰς τὴν σύνοδον Τριδέντου. 6 Δομινίκος Δελλα-Γραμματίκας ἐκ τῆς Ἄνδρου. 7 Διονύσιος Ῥένδης Χιώτης ἐκ τοῦ τάγματος τῶν Ὀβσερβαντινῶν 8 Ἄγγελος Γοζαδίνος Νάξιος. 9 Σεβαστιανὸς Κθερίνης ἐκ τῆς Κρήτης. 10 Ῥαφαὴλ Σικατίνης Χιώτης, ὅστις ἔκαμε τὴν ἐγκαινίασιν καὶ ἀφιέρωσιν τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας τῆς μητροπόλεως κατὰ τὸ ἔτος . . . καὶ ἐπειδὴ καὶ κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἐκκλησίας ἔβαλαν εἰς ὄλας τὰς γωνίας ἀγιολεῖψανα, καὶ ἔνεκα τούτου ἐκατηγορήθη ἐκ τῆς Ῥώμης, διότι ὡς νῆσοι αὐταὶ ἤμποροῦσαν νὰ κυριευθοῦν ἐκ τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ νὰ γίνῃ καὶ ὁ αὐτὸς ναὸς τζαμί τουρκικόν, καὶ ἦτο καὶ μεγάλη ἁμαρτία. 11 Βαρθολομαῖος Πόλλας Συριανὸς. 12 Πέτρος Μάρτος Ἰουστιανὸς Χίος, ἐκ τοῦ τάγματος τοῦ ἁγίου Δομινίκου. 13 Ἀντώνιος Ἰουστινιανὸς Νάξιος. 14 Ἰωάννης Φραντζέσκος Βόσσης ἐκ τοῦ Μιλαίου τάγματος Κουβεντουάλης. 15 Ἀντώνιος Ματούρης ἀπὸ Τριδέντου Ὀβσερβαντίνος. 16 Πέτρος Μάρτος Δὲ Στέφανι Χίος Δομινικάνος. 17 Ἰωάννης Βαπτιστῆς Κρίσπος Νάξιος. 18 Γοδοφρεῖδος Δελα-Πόρτα ἐκ τοῦ Ἀμιὰν Καπουτσινοῦ. 19 Βησανδρὸς Κορέσσης Χίος. 20 Ἀνδρέας Βιγγέτης Χίος· ἦλθεν τὸ 1815 καὶ ἀπεβίωσεν τὸ 1838 τῆς . . . 9βρίου. 21 Νικόλαος Καντόνης ἐκ τῆς Κερκύρας, ἦλθεν εἰς Νάξον βοηθὸς τοῦ προκατόχου του Βιγγέτη εἰς τὸ 1837. 22 Δομινίκος Καστέλλης Χίος ἐκ τοῦ τάγματος τῶν Δομινικάνων· ἦλθεν εἰς Νάξον 18 . . . ἀπεβίωσεν. 23 Φραγκίσκος Κουκούλης ἐκ τῆς Σύρου· ἦλθεν εἰς Νάξον 18 . . . 24 Λαυρέντιος Μπερτσερέτης βοηθὸς τοῦ ἀνωθεν.

Δούκες τῆς Νάξου.

1. Μάρκος Σανουῶδος ἦλθεν εἰς Νάξον τὸ 1210 δούξ τῆς Νάξου καὶ πρίτσιψ τῆς αὐτοκρατορίας. 2 Ἄγγελος Σανουῶδος υἱὸς τοῦ Μάρκου. 3 Μάρκος Σανουῶδος. 4 Γουλιέλμος Σανουῶδος. 5 Νικόλαος Σανουῶδος ἀποθανὼν ἀνευ τέκνου. 6 Ἰωάννης Σανουῶδος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ διάδοχος. 7 Ἰωάννης Δελλα-Κάρτσερε γαμβρὸς τοῦ προηγουμένου ἢ γυνὴ αὐτοῦ ὀνομάζεται Φλωρεντία. 8 Νικόλαος Σανουῶδος ἔλαβεν σύζυγον τὴν ἰδίαν κληρονόμον εἰς δεῦτερον γάμον. 9 Νικόλαος Δελλα-Κάρτσερε υἱὸς τῆς Φλωρεντίας ἐκ τοῦ πρώτου ἀνδρός· αὐτὸς ἐδολοφονήθη ἀπὸ Φραγκίσκον Κρίσπον ἄτεκνος ὢν. 10 Φραγκίσκος Κρίσπος ἐξουσιάζει τὸ δουκάτον. 11 Ἰάκωβος Κρίσπος· ἀπέθανε ἄτεκνος. 12 Ἰωάννης Κρίσπος ἀδελφὸς των. 13 Ἰάκωβος Κρίσπος υἱὸς τοῦ προηγουμένου. 14 Ἰωάννης Ἰάκωβος Κρίσπος. 15 Γουλιέλμος (Γουίλλομ) Κρίσπος ἐξουσιαστὴς τῆς Νάξου, κυριεύει τὸ δουκάτον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνεψιοῦ του μὲ

Ζημίαν τῆς Ἀδριάνης Κρίσπου καὶ συζύγου τοῦ Σομαρίπα ἐξουσιαστοῦ τῆς Ἄνδρου 16 Φραγκίσκος Κρίσπος ἐξουσιαστῆς τῆς Σούδας καὶ Θήρας μετὰ τοῦ θείου του Γουλιέλμου (Γουιλόμου). 17 Ἰάκωβος Κρίσπος υἱὸς τοῦ Φραγκίσκου 18 Ἰωάννης Κρίσπος ἀδελφὸς τοῦ Ἰακώβου. 19 Φραγκίσκος Κρίσπος υἱὸς τοῦ προηγουμένου. 20 Ἰωάννης Κρίσπος υἱὸς τοῦ Φραγκίσκου συμβιβάζεται μετὰ τὸν ἐξουσιαστὴν τῆς Ἄνδρου. 21 Φραγκίσκος Κρίσπος ἀποθαίνει ἄτεκνος. 22 Ἰάκωβος Κρίσπος τελευταῖος δούκας.

Παλαιὰ εὐγενεὶς οἰκογένειαι τῆς Νάξου.

1 Σαυοῦδος κατάγεται ἀπὸ τὴν Ἑνετίαν. 2 Κρίσπος ἐκ τῆς Ἰσπανίας. 3 Σομαρίπας κατάγεται ἀπὸ τοὺς Μαλκάζους Ντι Σομαρίβας εἰς τὸ Λαγκαδόκι ἤλθεν ἀπὸ τὴν Βερόταν εἰς Νάξον. 4 Ἰουστινιάνες ἐκ τῆς Γενεύης. 5 Βαρότσης, ἤλθεν ἀπὸ τὴν Κρήτην καὶ κατάγεται ἐκ τῆς Ἑνετίας καὶ ἐκ τῶν κτιτόρων τῆς αὐτῆς πόλεως. 6 Γριμάλδης ἐκ τῆς Γενεύης. 7 Λορενδάνος ἀπὸ τὴν Ἑνετίαν, κύριος τῆς Ἀντιπάρου. 8 Κόκκος ἐκ τῆς Ἑνετίας Ἀνατολικός. 9 Βαζαίγγιος Ἑνετός. 10 Γεράρδος Ἑνετός. † 11 Μαλατέστας Ἑνετός. † 13 Σφόρτσα Κάστρι ἐκ τῆς Ἑνετίας. 14 Κορωνέλλος ἐκ τῆς Ἰσπανίας.

Αἱ οἰκογένειαι αἱ ὁποῖαι ἔχουν σημεῖον σταυρὸν δὲν ὑπάρχουν.

Διοικήσεις Νάξου.

Εἰς τοὺς παλαιούς καιροὺς ἐπειδὴ καὶ ἡ νῆσος ἦτο ὑποταγμένη σχεδὸν πάντοτε εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ κατοικημένη τὸν περισσότερον καιρὸν καὶ τὸν περισσότερον αὐτῆς μέρος ἀπὸ ἀποίκους ἐσταλμένους ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, δὲν ἔμπορεῖ τινὰς νὰ ἀμφιβόλλῃ ὅτι ἡ διοίκησις ἦτο τὸ ἴδιον εἰς τὸν μητρικὸν τόπον ὡς καὶ εἰς τὴν ἀποικίαν, δημοκρατικὴ, ὅπου ὁ λαὸς ὀδηγούμενος ἐκ τῶν ῥητόρων ἀπεφάσιζεν ὅλας τὰς ὑποθέσεις. Ἦτο μ' ὅλον τοῦτο ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἄτομα, τὰ ὁποῖα ἐξουσίασον μετὰ προτερήματα τῶν καθὼς ὁ Περικλῆς εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ὁ Δημόκριτος εἰς τὴν Νάξον, ὁ ὁποῖος ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ λαοῦ ἔστειλε τέσσαρας τριήρεις πρὸς ὄφελος τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου εἰς τὴν Σπλαμῖνα, ὅταν ἡ νῆσος ἦτον ὑποκειμένη εἰς τὴν Σπάρτην. Ἦτον ἕνας ἀρμοστῆς ἢ διοικητής, ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν συμβουλὴν δέκα ἐγκρίτων τῆς νήσου ἐδιοικοῦσεν ὅλας τὰς κοινὰς ὑποθέσεις. Οἱ βασιλεῖς τῆς Κων)πόλεως ἔστειλον ὁμοίως διοικητάς, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου ἐκρέμαντο ἀπὸ τὸν ἑπαρχὸν τῆς Κων)πόλεως. Ὅταν οἱ Ἑνετοὶ ἐκυρίευσαν τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ 13ου αἰῶνος, ὁ Μάρκος Σαυοῦδος ὠνομάσθη δούκας τῆς Ἀσπρης θαλάσσης καὶ ἡγεμὼν τῆς αὐτοκρατορίας, αἱ νῆσοι καὶ ἑπαρχίαι ὁποῦ ἐξουσίαζεν ἦτον ἐξὼν τῆς Νάξου, ἡ Μήλος, ἡ Κίμω-

λος, Πολύκαρδος, Θήρα, Σίφρος, Νάμψη, Ἴος, Πάρος καὶ Ἀντίπαρος· ὁμοῦς αὐταὶ αἱ ἑπαρχίαι ἐδιαμοιράσθησαν κατ' ὀλίγον δίδοντας εἰς τοὺς μικροτέρους υἱοὺς διὰ ἀπόλαυσιν ἢ διὰ προίκα καμμίαν ἐξ αὐτῶν τῶν νήσων. Τοιουτοτρόπως, ἀφοῦ ἐδιαμοιράσθησαν, δὲν εἶχεν αὐτὸς ἄλλο τι ἢ μὴ μόνον τὴν πρωτεύουσαν Νάξον.

Ἀφοῦ οἱ Ἀνατολικοὶ ἀπετίναξαν τὸν ζυγὸν τῶν δουκῶν καὶ τῶν Δυτικῶν ἔπρεπε νὰ ὑποταχθῶν εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς (καθὼς ἡ ἀπλή παροιμία «Ἐφυγον ἀπὸ τὴν σκάραν καὶ ἔπεσαν στὰ κάρβουνα»). Μ' ὅλον τοῦτο τοὺς ἐδέχθησαν μετὰ συμφωνίας καὶ συνθήκας, παραχωροῦντας εἰς αὐτοὺς τὰ παλαιὰ τῶν ἔθιμα (κατὰ πρώτην φοράν ὡς ἀρχαίριον), τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ κρίνουν οἱ δικασταὶ Ὀθωμανοὶ μετὰ τῶν προκρίτων καὶ προυχόντων τῆς νήσου ὅσον τῆς πόλεως τόσον καὶ τῶν χωρίων. Ἡ νῆσος εἶναι μοιρασμένη εἰς τρεῖς κοινότητες· τὸ κοινὸν τῶν Δυτικῶν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, τὸ κοινὸν τῶν Ἀνατολικῶν ἢ Βουργιανῶν εἰς τὸ Βούργον τῆς πρωτεύουσας Νάξου καὶ ἡ κοινότης τῶν χωρίων. Οἱ χωρικοὶ εἶναι ὅλοι Ἀνατολικοί, οἱ ὁποῖοι κάμνουν τὴν περισσοτέραν ἀυξησμένην κοινότητα ὅλης τῆς νήσου, οἱ ὁποῖοι ὁμοῦς δὲν ἔχουν πολλὰ ὑποστατικά καθὼς οἱ Δυτικοί, πλὴν πληρῶνουν τὰ ἡμισυ τῶν δοσιμάτων ἢ συνεισφορῶν. Οἱ δὲ Δυτικοὶ ὀλίγοι εἰς τὸν ἀριθμὸν, σχεδὸν 300 εἰς τὸ ψυχομέτρι, πλὴν ἔχοντας πολλὰ καὶ καλὰ ὑποστατικά. Καὶ οἱ Βουργιανοὶ καὶ αὐτοὶ πληρῶνουν τὸ ἕνα τέταρτον. Οἱ χωρικοὶ ἔχουν ἕνα ἐξουσιαστὴν ἐκ μέρους αὐτῶν, ὅστις τοὺς διοικεῖ ὡς ἕνας μικρὸς τύραννος χωρὶς γραπτὸν νόμον, μόνον κατὰ τὴν ἀρέσκειάν του καὶ καθὼς ἤθελε τὸν πληρῶνει ὁ καθεὶς τὸ περισσότερον καὶ οὕτω τοὺς ἀπογυμνώνει κατὰ τὴν διαβολικὴν του καὶ ἀχόρταγον συνειδήσιν.

Οἱ Δυτικοὶ διορίζουν ἐκ μέρους αὐτῶν δύο ἀντιπρωσώπους ὀνομαζομένους *συνδίκους*, οἱ ὁποῖοι εἶναι ὡς ἀρχηγοὶ τῆς κοινότητος αὐτῶν. Εἰς τὴν κοινότητα τῶν Ἀνατολικῶν τοῦ Βούργου ἐξουσιάζουν οἱ ἐγκριτοὶ· πλὴν, νὰ εἰπῇ τινὰς τὴν ἀλήθειαν, εἶναι μία ἀληθινὴ ἀναρχία χωρὶς νομοθετικὴν ἢ ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, καὶ ὁ πλέον ἰσχυρὸς δίδει τὸν νόμον. Ὅταν ὑπάρχῃ ἕνας ἀγᾶς (διοικητῆς Ὀθωμανός) ἢ καὶ ἕνας καθῆς (δικαστῆς) ὁ φόβος τῶν δαρμῶν ἢ τὸ πρόστιμον βαστᾶ εἰς καλὴν τάξιν τοὺς πλέον ἀναισχύντους καὶ κακούργους. Ὅμως αὐτὸς ὁ ἀγᾶς ἀντὶ τοῦ δεκάτου μέρους τῶν καρπῶν τῆς γῆς τραβᾶ τὸ πέμπτον καὶ μετ' αὐτὴν τὴν ἀδικίαν καταγυμνώνει ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς νήσου· ἕνεκα τούτου οἱ Νάξιοι ἀπεφάσισαν ὅπου νὰ δίδουν χρονικῶς εἰς τὸν σουλτάνον δεκαεὶ ἕως εἴκοσι χιλιάδας τάληρα διὰ νὰ κάνουν τὸν θερισμόν καὶ ἀλωνισμόν ἐλευθέρως καὶ ὄχι νὰ ἔχουν ἕνα δεκατιστὴν νὰ τοὺς ἀπογυμνῶν ἑξὼν ἀπ' αὐτό, ὅταν ὁ τουρκικὸς ναύαρχος κάμνῃ τὸν καθέκαστον χρόνον τὴν περιουσίαν του εἰς τὰς ὑπὸ τῆς ἐξουσίας αὐτῶν νήσους, πρέπει νὰ πληρωθῶν εἰς αὐτὸν

καὶ τὴν συνοδίαν τοῦ 5,976 τάληρα, 60 βόδια, 60 κριάρια καὶ 60 κεφάλια τυρί, χωρὶς δὲ νὰ ἀπαριθμήσωμεν ξύλα τῆς φωτιᾶς καὶ ἄλλα ἐξόδα, διὰ τὸ ἤμισυ διάστημα τοῦ καιροῦ ὅπου θὲ νὰ σταθῆ εἰς τὸ Τριόν (ἕνα λιμάνι κατὰ τὸ νότιον δυτικὸν μέρος τῆς Πάρου) ἢ Νάξος θὲ νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν ζωοτροφὴν τοῦ διερμηνεῖα τῆς Ἀσπρῆς θαλάσσης ὁμοῦ μὲ τὴν πολυἀριθμον αὐτοῦ συνοδίαν, τὸ ὅποσον αὐτὸ διαρκεῖ δι' ἕνα μῆνα.

Ὁ τρόπος, τὸν ὅποσον μεταχειρίζονται οἱ ὀθωμανοὶ δικασταὶ νὰ δικάζουν, εἶναι ὁ πλέον κκοριζικὸς καὶ αἰσχροῦς εἰμποροῦσέ τινας νὰ εἰπῆ καὶ ὁ πλέον ἀτιμος ὅπου εἰμπορεῖ νὰ εἶναι, καὶ ἀδικος. Δὲν μεταχειρίζονται δικηγόροι, ὁ καθεὶς ὑπερασπίζεται τὴν ὑπόθεσίν του καὶ γίνονται ἀρκετὰ εὐγλωττοι. Ὅμως ἐπειδὴ καὶ ὁ δικαστὴς δὲν εἰμπορεῖ νὰ δικάζῃ χωρὶς τοὺς ἐγκρίτους τοῦ τόπου, ὁ καθεὶς ἐκ τῶν διαφερομένων πασχίζει νὰ τοὺς τραβήξῃ εἰς τὸ μέρος του ἀγοράζοντάς τους μὲ περισσότερα χρήματα. Τέλος πάντων κερδίζει ὅστις πληρώσῃ τὰ περισσότερα, εἰς τοὺς δικαστὰς δικαίους ἢ ἀδίκους. Ὅμως αὐτὴ ἢ ἀπόφασις δὲν ἔχει ἰσχὺν παρέξ εἰς ὅσον καιρὸν ὑπάρχει ὁ δικαστὴς εἰς τὴν νῆσον, δηλαδὴ δι' ἕν ἔτος· ὅταν ἕνας ἄλλος ἔλθῃ ἐκ νέου· πάλιν μεταθεωρεῖται ἡ αὐτὴ δίκη καὶ μὲ τέτοιον τρόπον εἶναι ὁ ἀφανισμὸς καὶ ἡ φθορὰ τῶν κατοίκων, τὰ δὲ δικαστικά ἐξόδα πληρόνεται ἀπὸ ἐκεῖνον ὅπου ἤθελε κερδίσῃ· καὶ μὲ τέτοιον τρόπον οἱ κάλιστοι καὶ ἀσυνειδήτοι ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι τρέχουν εἰς τὰ δικαστήρια διὰ νὰ ζημιώσουν τοὺς ἄλλους, εἶναι πάντοτες καλῶς δεχτοὶ καὶ χωρὶς λόγον μηδενὸς δικιωματος. Ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους πρέπει νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν δικαστὴν δέκα τοῖς ἑκατὸν κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς δίκης. Κατὰ τὸ λοιπὸν ὁ δικαστὴς εἰμπορεῖ νὰ καταδικάσῃ μόνον εἰς χρηματικὴν ποινὴν φυλάκισιν καὶ ξυλισμούς, ἀνίσως τινὰς καὶ δὲν ἐξαγοράζεται μὲ χρήματα. Ἐὰν δὲ καὶ ἡ πράξις εἶναι κακούργημα ἢ καὶ πταίσμα, παραδίδεται ἐνίοτε ὁ ἔνοχος εἰς ἕνα βέην (διευθυντὴς μιᾶς λιβυρνίδος), ὁ ὅποιος μετὰ μερικὸν καιρὸν ὑποχρεώνει τὴν κοινότητα τῆς νήσου, τῆς ὁποίας ἀνήκει ὅπου νὰ τὸν ἐξαγοράσῃ μὲ ἀρκετὰ χρήματα ἐπὶ προφάσει ὅτι ἔλαβε τὴν ἀνήκουσαν αὐτοῦ παιδείαν.

Οἱ φόροι μοιράζονται κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν ὑποστατικῶν, τὰ ὅποια ὁ καθεὶς ἔχει καὶ τὰ ὅποια ὅλα εἶναι ἐκτιμημένα. Ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι δὲν ἔχουν κτήματα ἢ μὴ ζοῦν μὲ διαφόρους τέχνας δὲν εἶνε ἐξηρημένοι ἐκ τῶν αὐτῶν δοσιμάτων, ἀλλὰ ἐκτιμῶνται σχεδὸν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ κέρδους των.

Οὕτως ὅλοι οἱ ξένοι εἶναι δεκτοὶ νὰ κατασταθοῦν εἰς τὴν νῆσον χωρὶς ἄλλης συνθήκης. παρὰ νὰ ὑποταχθοῦν εἰς τὴν γενικὴν ξετίμησιν.

Τρόπος οἰκοδομῶν.

Ὁ τρόπος αὐτὸς εἶναι παλαιός, δηλαδὴ αἱ οἰκίαι εἶναι

σκεπασμένοι μὲ μίαν ἴσην σκεπὴν, ἡ ὁποία ἀπὸ τὸ ἕν μέρος κλίνει ὀλίγον χαμηλότερα διὰ νὰ φεύγουν εὐκόλως τὰ νερὰ τῆς βροχῆς ἐκ τῶν δωματίων. Εἰς τὴν Ἰταλίαν κάμνουν σχεδὸν τὰς σκεπὰς τῶν ὀσπιτίων ἀπὸ ἕνα κατασκευασμένον κορασάνι ὁμοῦ μὲ ἀσβέστην καὶ ἐλαιόλαδον καλὰ δουλευμένον καὶ οὕτω μὲ τέτοιον τρόπον ἐπιτυχαίνουν εἰς τὴν ἀπάντησιν τῶν δωματίων ἀπὸ βροχινὰ ὕδατα. Εἰς τὴν Νάξον βάζουν ἀνωθεν τῶν σκεπῶν ἕνα χῶμα παχὺ ὡς ἦτον παλαιότερον εἰς τὰς Ἀθήνας ἐν καιρῷ τοῦ Βιτρουβίου εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ὅμως ἐπειδὴ τὰ βροχερὰ νερὰ σύρουν πάντοτε τὸ περισσότερον ἐξ αὐτοῦ τοῦ χῶματος, ἀνκπληροῦται τὸν ἐρχόμενον χρόνον ἐκ νέου ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ χῶματος. Καὶ ἀνευ αὐτοῦ τὰ βροχερὰ νερὰ διαπεροῦν εἰς ὅλα τὰ δωματία τῶν οἰκιῶν καὶ τρέχουν ἐντὸς αὐτῶν καὶ κάμνουν ὅπου νὰ σήπωνται οἱ δοκοί, οἱ ὅποιοι βαστοῦν τὰς σκεπὰς. Ὅλαι αἱ ἐκκλησίαι εἶναι μὲ θόλους ὅπου τὸ νερὸν δὲν τοὺς διαπερᾷ· εἰς τὰ χωρία ὅπου τὸ πάγος ἢ ὁ παγετὸς τῆς χιόνος εἶναι διαπεραστικὸς καὶ τὸ κορασάνι παγώνει, βάζουν ἀνωθεν αὐτῶν πετρίνας πλάκας ἀρκετὰ χονδραῖς καὶ βαρειαῖς, ὡς καθὼς ἔκαμαν τὴν παραίτησιν τοῦ πριονισμοῦ τῶν μαρμάρων εἰς λεπτὰς πλάκας, καθὼς τὸ εἶχεν ἐφεύρη προτῆτερα ὁ Βύζας ὁ Νάξιος.

(ἀκολουθεῖ.)

Η ΕΝ ΣΑΛΑΜΙΝΙ ΝΑΥΜΑΧΙΑ

(Συνέχεια καὶ τέλος ἐκ τοῦ προηγ. φύλλου)

Τοῦ δὲ Διοδώρου λέγοντος ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐξέπλευσαν καὶ ἐσχημάτισαν τὴν πρὸς ναυμαχίαν παράταξιν αὐτῶν ἐν τῇ ἐξόδῳ τῇ μεταξὺ Σαλαμίνας καὶ Ἡρακλείου, ὀφείλομεν νὰ ἐξετάσωμεν, εἰ ἡ σαφὴς αὐτῆ καὶ ὠρισμένη αὐτοῦ ὁμολογία συμφωνεῖ ταῖς ἄλλαις ἡμῶν περὶ τοῦ γεγονότος ἀγγελίαις. Ὁ μὲν Ἡρόδοτος, οὐδένα λόγον ποιούμενος περὶ τῆς θέσεως τῶν Ἑλλήνων, λέγει περὶ τῆς προελάσεως σύμπαντος τοῦ στόλου αὐτῶν ἅμα τῇ ἀφίξει τῆς Αἰγινητικῆς τριήρους. Ὡς προέβησαν (οἱ Ἕλληνες), λέγει, οἱ Πέρσαι εὐθὺς ὤρμησαν κατ' αὐτῶν. Ἡ θεὰ τοῦ ἐχθροῦ ἠνάγκασε τοὺς Ἕλληνας νὰ ὑποχωρήσωσιν· οὗτοι δὲ θὰ ἀνεῖλκον τὰς ναῦς αὐτῶν παρὰ τὴν ἀκτὴν, εἰ Ἀμεινίας ὁ Ἀθηναῖος μὴ ἐπετίθετο κατὰ μιᾶς τῶν ἐχθρικῶν νεῶν, ὅτε πάντες παραυτίκα ἔσπευσαν νὰ βοηθήσωσιν αὐτῷ. Φάσμα δ' ἐν μορφῇ γυναικείᾳ ἐλέγετο ὅτι ἐφάνη, προτρέπον τοὺς Ἕλληνας καὶ τὸν πανικὸν φόβον μεμφόμενον αὐτοῖς⁷⁰. Ἐὰν λοιπὸν παραδεχθῶμεν ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐσχημάτισαν τὴν πρῶτην αὐτῶν τάξιν ἀπὸ τοῦ Ἡρακλείου (Η) μέχρι σημείου

70 Ἡροδ. ἡ. 84 ὁ δαίμωνιοι, μέχρι κόσου ἔτι πρῦμνην ἀνακοῦσεθε;